

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4
 Helyben bázisos hozzá:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétvége és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kóriratok visszadási
 vagy megőrzése nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes máj ára 8 fillér.

A tőzsdereform.

Régi törekvése a magyar gazdaközön-
 ségnek a tőzsdereform, melynek megvaló-
 sítása azonban mindeddig nem sikerült.
 Miért van szükség a tőzsde reformjára,
 azt röviden az alábbiakban magyarázzuk
 meg, a választások alkalmából, mikor
 ennek a gazdasági követelménynek
 érvényt kell szerezni.

A gabona-tőzsde nem más, mint egy
 szervezett gabonapiacz, ahol terményeket
 adnak és vesznek. Minden piacnak az a
 természetes szabálya, hogy a kínálathoz
 és kereslethez képest alakulnak ki az
 árak. Ha valamely áruból kevesebb jött
 piacra, mint amennyi a szükséglet fede-
 zésére elég, annak ára felmegy; és ugyan-
 ez áll megfordítva is. Ez a természetes
 szabály azonban a tőzsdén nem érvé-
 nyesül. Nem érvényesül pedig különösen
 azért, mert szokásban van, hogy a tőzsdén
 olyan terményt is adnak és vesznek,
 még pedig nagy mennyiségben, amely
 csak papiroson van meg. Az ilyen el-
 adásnak vagy vásárlásnak egyedüli célja
 a nyereségek.

Többféle fogása van a tőzsdei nye-
 részkedésnek, de ennek legáltalánosabb
 és legkárosabb módja az, hogy a tőzsdei
 játékos nagyobb mennyiségű terményt
 vásárol vagy ad el bizonyos határidőre,
 noha az illető eladónak egy liternyi búzája
 vagy tengerije sincs s a vevőnek se az

a célja, hogy a búzát vagy a tengerit át-
 vegye. Az ilyen spekulánsok nem való-
 ságos terményt adnak és vesznek, hanem
 rendszeren csak a szállítás napján előálló
 árkülönbözetet fizetik meg egymásnak.
 Nagyon természetes, a játékos minden
 eszközzel igyekszik a terményárak ala-
 kulását úgy irányítani, hogy a játék végén
 ő maradjon a nyertes. Ezért aztán a
 tőzsdei gabonaárak rendszeren nem asze-
 rint alakulnak, hogy jól vagy rosszul
 sikerült a világ termése, hanem igen
 gyakran aszerint, hogy melyik spekuláló
 fél dolgozott erősebb eszközökkel és több
 ügyességgel.

A terménynek eladását vagy vásár-
 lását anélkül a szándék nélkül, hogy a
 terményt csakugyan szállítsák vagy át-
 vegyék, fedezetlen határidőüzletnek nevezik.

A fedezetlen határidőüzlet végtelen
 sok kárt okoz nemcsak a gazdaközön-
 ségnek, hanem a szolid kereskedelemnek
 is, mert teljesen bizonytalanná teszi az
 áralakulást és megzavarja az élet termé-
 szetes törvényeit. Emellett a könnyű nye-
 részkedés reménye és a játékszenvedély
 igen gyakran elcsábítja a tőzsdei fogáso-
 kat nem ismerő avatatlan elemeket is,
 ezek a tőzsdén vagyontokat vesztenek el.
 Számítalan gazda tönkrement már a fede-
 zetlen határidőüzlet játék miatt. Telemes
 összeget vesztek a gabona-tőzsdén 1907-
 ben az elcsábított hódmezővásárhelyi kis-
 gazdák, 1908-ban pedig a makói gazdák.

Ez a játék tehát káros és erkölcsste-
 len, mert a hiszékeny és járatlan nagy
 tömeget kizsákmányolja, a könnyű vagyons-
 szerzés vágyának felkeltésével megméte-
 lyezi a közfelfogást és lanyhitja a munka-
 kedvet. De közveszélyes is, mert a játék
 nemcsak a játékosokat érinti, de károsan
 befolyásolja a termelők és fogyasztók
 millióit is. Végül pedig a határidőüzleti
 játékok segítségével a spekulánsok, ta-
 pasztalat szerint, a legszigorubb vám-
 védelem hatását is meg tudják hiúsítani.

Ezért hát a termelőgazdák a fedezet-
 len határidőüzlet ellen hadat viseltek,
 ugyszólván az egész föld kerekességén és
 a nagy európai államok tőzsdéin sikerült
 is ezt a káros játékot törvényesen betil-
 tani. Legutóbb Ausztriában szüntették
 meg ezt a káros tőzsdei játékot, úgy
 hogy ma már ott sem lehet a gabona-
 felékben és örleményekben különbözeti
 üzletet kötni.

Magyarországon már az 1896. évi
 országos gazdakongresszus követelte a
 fedezetlen határidőüzlet eltiltását. Azóta
 is minduntalan megismételik ezt a köve-
 telést és nemcsak a gazdák, de az ipa-
 rosok és szolid kereskedői körök is olyan
 törvény alkotását követelik, mely a tőzsde
 működését szilárdabb alapokra fekteti és
 megfelelő befolyást biztosít az üzlet el-
 lenőrzésére és vitelére nézve, továbbá
 a tőzsdei jogszolgáltatásban a termelő-
 osztályoknak is. A kereskedők is több-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A szabadkőművesség

és a kongregáció.

II.

Nem vallásellenes a szabadkőművesség?
 Hát akkor miért látnak minden papban egy
 megtévesztett ördögöt? Miért nevezik butitónak
 azokat, akik hivatásszerűen oktatják a népet
 Isten tiszteltetésére, a vallásra? Isten nélkül val-
 lás nincsen; tehát ha a szabadkőműves urnak
 butitó az, aki a személyes Istent hirdeti, akkor
 őneki nem ez Isten az istene, hanem az az
 ember-kulusz az embert teszi istenévé. — Mi-
 ért irnak az egyháziak csak rosszat? Miért köl-
 tenek, régalmaznak napszámban? — Nyitray-
 testvér, a jezsuiták tanítványa, ez a szánandó
 aposztata lélek, miért szórja a gyűlölet piszkát
 szüntelen a szabadkőművesek tapsa mellett az
 egyház ellen? — Honnan van az, hogy a sza-
 badkőművesek világszerte könnyeket hullatnak,
 mikor egy rabló, gyújtogató banda tönkét, az
 ő kedves testvérüké (Ferrer) kivégezik, de
 nincs köny és részvétérzés humánus szívökben,
 mikor annyi ártatlan vért, hajléktalan látnak
 Ferrer uram bujtogatása nyomában? Ugy-e bár
 csak onnét, hogy az a Ferrer nem általában
 raboltatott, gyújtogatott és gyilkoltatott, ha-
 nem csak katolikusokat? Katolikusok kirá-

bolni, meggyilkolni, ha a körülmények úgy ki-
 vánják, nem inhumánus cselekedet szabadkő-
 műves fogalom szerint. Ez a szabadkőműves
 irgalom. Ez a világot átölelő szabadkőműves
 szeretet: ha kell gyilkol, réreggel, erőszak-
 kal elpusztítani mindent, ahol katolikus vallás
 mutatkozik. Az a világot átölelő szabadkőmű-
 ves testvéri szeretet, amelyet az egyik testvér
 (Kelet, 1907.) úgy jellemez, hogy nem tiltja
 annak a felebarátnak a gyűlöletét, aki valami-
 kép utunkban van, csak megmaradjon az álta-
 lános szeretet az egész emberiség iránt.

Honnan van az, hogy míg azok a huma-
 nus szabadkőművesek néhány száz szegénynek
 irgalomkenyeret és tejet nyújtanak, addig a
 Franciáországban kirabolt ezrek sorsa, nyomora
 nemcsak nem indítja irgalomra humánus szí-
 vöket, hanem dicsékszenek azzal, hogy az ő
 közreműködésükkel sikerült őket a nyomorba
 taszítani?

Ugy-e bár onnan van az, mert azok kat-
 holikusok, akik a nyomorba kerültek és hogy
 a katolikus vallás gyűlölettel sokkal nagyobb a
 szabadkőművesekben, mint az irgalom érzete.

Vagy talán nálunk a vallás nagyrebecsü-
 lése indítja arra őket, hogy a katolikus egy-
 ház kirabolását (szekularizációt) sürgezzék.

Ugyan miért nem rebesgetik az ő banká-
 raiknak és zsidáknak milliárdjait, akik jórészt
 külföldről jöttek és részben külföldre mennek
 (főleg az összegyűjtött pénzzel)? Ugyan miért
 táj a foguk épen a katolikus egyház cseké-
 lyebb és jogos szerzeményére, amelyből tizen-
 két millió katolikus vallási igényeit elégítik ki

és amely szegény honfitársaink kezében forog
 és marad. (Csaknem ez az egyedüli nemzeti
 vagyon, ami biztosítva van a külföldről beván-
 dorló kisajátító erő ellen.)

Ugy-e bár csak azért fáj a foguk erre,
 mert katolikus célt szolgál, mert katolikus
 kézben van? Vallási jellegűnek őket feljogosítja
 arra, hogy kifosszanak! Miért vagyunk katoh-
 likusok?

Nem ellenségei ők a vallásnak?

Hát akkor mit akart az a francia szabad-
 kőműves tanfelügyelő mondani, mikor alantás
 közegeihez kiadott leiratában hangsúlyozta,
 hogyha az a 14 éves gyermek nem mint isten-
 tagadó renegát kerül ki kezők közül, a család-
 ból hezott vallási babonától megtisztulva, ak-
 kor nem feleltek meg rendeltetésüknek.

Nem törődnek a vallással? S nem vallás-
 ellenes a szabadkőművesség?

Akkor mit jelent az, hogy mi alig gyüle-
 kezhettünk szentmisére, gyónásra, áldozásra,
 processzióra anélkül, hogy szenylapjaink hasáb-
 jain ne gonyolódniak fölöttünk és ne bujtoga-
 tának a szegény elvakított népet ellenünk?
 Bezzeg, ha egy szlakverő, istenkáromló, min-
 dent felforgatással fenyegető bandát ver szét a
 rendőrség, van a szabadkőműves táborban jai-
 veszeklés az eltiport szent szabadság fölött.

Ugy-e bár ez is azt igazolja, hogy szabad-
 kőműves szívök jobban gyűlöli a vallást, mint
 az istenkáromlást.

Nem vallásellenes a szabadkőművesség?

Ugy! hát akkor mit jelent az, hogy érdek-
 szövetkezetté fajult t'rsulatuk tagjait — akár

ször nyilatkoztak már a fedezetlen határidőzlet ellen. Így 1908-ban a Nagykánizsán tartott országrészi értekezleten arra kérték a kormányt, hogy a szerencsejátékkal azonos tőzsdei határidőzletek beszüntetéséről törvényesen intézkedjék.

A társadalmi mozgalmak által ostorozott kormány több ízben ígéretet tett a kérdés szabályozására, azonban mindig megmaradt a tanulmányozásnál és míg körülöttünk ugyszólván az egész világon orvosolták már a tőzsdei élet kinövésait, addig nálunk még ma is szabadon pusztít és rombol a nyarészkesedés láza, Most végül az Ausztriával kötött gazdasági kiegyezésben a Wekerle-kormány kötelezte magát a tőzsde törvényes szabályozására, de sem kedve, sem alkalma nem volt e kötelezettségének beváltására. Az új kormány pedig még nem nyilatkozott erről a kérdéstről.

A magyar gazdaközönség tehát több, mint évtizedes és következetes küzdelem után sem tudta elérni célját, mind e mai napig. Annál inkább meg kell mozgatnunk minden követ, hogy az illetékes köröknek ellentállását végre is megtörhessük és a tőzsdét megtisztítván a nyarészkesedő elemektől, — átadhassuk közhasznu hivatásának.

Mikor választunk ?

Választási naptár,

Junius 1-én, szerdán választanak:

Városok: Abrudbánya (1), Arad (1), Békés (1), Besztercebánya (1), Budapest (9), Csongrád (1), Debreczen (3), Eger (1), Esztergom (1), Félégyháza (1), Gyöngyös (1), Győr (1), Gyula (1), Hajduböszörmény (1), Hódmezővásárhely (1), Kassa (1), Kecskemét (2), Kolozsvár (2), Komárom (1), Körömczbánya (1), Marosvásárhely (2), Makó (1), Miskolcz (2), Nagyvárad (1), Nagybecskerek (1), Nagykikinda (1), Nagyszében (2), Pápa (1), Pécs (1), Pozsony (2), Selmec- és Bélabánya (1), Sepsiszentgyörgy

érdemesek, akár nem — tolja előre a befolyásos állásokra és ha csak egyet is találunk ott a befolyásos állásokban, aki katolikus hite szerint él — legyen még oly kapacitás és becsületes is — egész a kimerülésig üldözik, gyalázzák, rágalmazták. Aki vak és ezt nem látja, tegyen próbát: legyen hűséges hivatalában, tegyen meg mindent a közjó érdekében s amellett legyen, ne névleges, hanem hithű katolikus, meg fog győződni, hogy a szabadkőművesek nem hagyják békében. Miért? Mert az ő lelke a vallásgyűlölet. Vagy mondják, mikor ült a vallásügyi miniszter székén ideálisabb és pártatlanabb ember, mint gróf Apponyi Albert volt miniszterünk és mikor dolgozott a miniszter mellett a tanügy terén önzetlenebb, áldozatkész lélek, mint báró Barkóczy Sándor? És mégis a szabadkőműves urak talán senkit úgy nem gyűlöttek és senki ellen annyi ostromot nem intéztek, mint ezek ellen. Miért? Mert hithű katolikusok; más bűnüket nem tudja a világ, még a szabadkőművesség sem; mert ordítani ordítanak ellenük, de bizonyítani nem bizonyítottak még semmit. Az ő különös nagy bűnük az volt, hogy nem üldözték a katolikusokat, hanem megtűrték, hogy közülük is élhessen néhány; az fája a szabadkőműveseknek, hogy most már még jó katolikus is lehet tanár, igazgató és nem mind istentagadó.

O, de világos színben tünteti ez föl a szabadkőművesek vallászeretét!

Folyton hangsúlyozzák, hogy a jezsuitáknak nincs létjoguk, nincs birtokszerzési joguk hazánkban; de nem hangsúlyozzák, hogy Gali-

(1), Szabadka (2), Szamosujvár (1), Szék (1), Székelyudvarhely (2), Versec (1), Zombor (1), összesen 56 kerület.

Megyék: Akaujtorna (7), Alsófehér (7), Arad (7), Bácsbodrog (11), Baranya (7), Bars (3), Bereg (4), Bihar (12), Borsod (6), Brassó (2), Esztergom (2), Hajdu (3), Háromszék (4), Heves (5), Hont (3), Gömör (6), Győr (3), Jász-Nagykun-Szolnok (6), Krassószörény (7), Komárom (4), Marostorda (5), Máramaros (6), Nagyküllő (4), Nógrád (6), Nyitra (11), Pest (13), Pozsony (8), Sáros (6), Sopron (6), Szeben (4), Szepes (6), Szilágy (5), Szolnokdoba (4), Temes (9), Tolna (6), Tordaaranyos (4), Torontál (11), Trencsén (8), Turóc (7), Ung (4), Veszprém (4), Zala (8), Zemplén (8), összesen 261 kerület.

Junius 2-án, csütörtökön választanak:

Városok: Brassó (2), Nyiregyháza (1), Szeged (2), Temesvár (1), összesen 6 kerület.

Megyék: Árva (2), Csongrád (3), Fejér (5), Hunyad (6), Kolos (4), Moson (2), Somogy (8), Szatmár (7), Zólyom (4), összesen 41 kerület.

Junius 3-án, pénteken választanak:

Városok: Békéscsaba (1), Szekefehérvár (1).

Megyék: Békés (5), Csanád (2), Szabolcs (5)

Junius 5-én, vasárnap választanak:

Városok: Nagykőrös (1).

Junius 7-én, kedden választanak:

Városok: Szatmárnémeti (1).

Junius 8-án, szerdán választanak:

Városok: Fiume (1), Ujvidék (1).

Junius 9-én, csütörtökön, választanak:

Városok: Szarvas (1).

Junius 10-én, pénteken választanak:

Városok: Szentés (1).

Választás előtt.

A vezérek leléptek a fórumról, s most a választók egy pár napig elmélkedhetnek az agitáló vezérek ígereit. Khuen programja tetszést aratott Bécsben. A bécsi »Fremdenblatt«, a külügyminiszter hivatalos lapja dicséri Khuenéket.

A munkapárt veresége Kassán.

Kassáról jelentik: Tegnapi délelőtt az O. M. K. E. kassai kerülete gyűlést tartott a Schalkház nagytermében abból a célból, hogy

oly képviselő köré tömörüljenek, akik a kereskedők és iparosok érdekeit fogja képviselni. A gyűlésen körülbelül hatszázan vettek részt. Csakhamar kitűnt, hogy a gyűlést a munkapártiak megakarják zavarni, miután a kereskedők és az iparosok a Justh-párti Éber Antal mellett foglaltak állást. A központból jelen volt Szende Pál, az O. M. K. E. titkára, aki szombaton este érkezett Kassára. Szombaton Szende tiszteletére bankettet rendeztek, amely egyúttal imponáns tüntetés volt Éber Antal mellett. A gyűlésen jelen volt néhány munkapárti képviselő is, akik ellen az elkeseredés oly szenvedélyesen tört ki, hogy az elnökségnek a rendőrség beavatkozását kellett kérnie. A zavartkeltők távozása után beszédet mondott Szende a kereskedők és iparosok érdekeiről és felhívta a kereskedőket, hogy pártállásra való tekintet nélkül szavazzanak Éberre és ily-értelmű határozatot is hoztak.

A Fremdenblatt Khuenről.

Bécsből jelentik, hogy a »Fremdenblatt«-irja: Kiméletlen, de nem igazságtalan a kritika, melyet most Khuen-Héderváry gróf és a vezérkarhoz tartozó férfiak a koalíciós rendszeren gyakorolnak. Nem a koalíciós vezérek személyét illeti ez a kritika. Akarata és meggyőződése ellenére szorítottott egy dr. Wekerle arra az utra, amely a koalíció bukására vezetett. Az igazi ember hamis helyzetbe kényszerítve; ez volt Wekerle sorsa a koalíciós évek alatt. Es ez volt a sorsa az összes vezető, komoly és jóbiszemű férfiaknak, akik ebben az időben lemorzsolódtak, nem országuk hasznára, hanem, mert nem értettek a politikai nevelő-művészethez, amelynek a nevelés általános szabálya szerint kell cselekednie, szeretet bős szigorúság által gyakorolnia. Ha a koalíció utódjai a letűnt rendszert oly élesen kritizálják, bizonyára nem akarnak követ dobni a koalíciós miniszterekre. Magyarországnak azonban szüksége van az ezen kritikában tartalmazott szigorú intésre, hogy ismerje föl reális érdekeit és kívánja vezetőitől az érdekpolitikát a szép látszat politikája helyett. Az érdekpolitika józanságától vezéreltetik magukat Khuen-Héderváry, Hieronymi, Lukács és híveik. Ez nem lemondás, mint ellenfeleik állítják, ez szilárd szándékot jelent, amely nem enged magától céljaitól eltéríteni

cia felől hogyan vonni be a honfoglaló új nemzedék, míg azok, kik vérükkel kereszteszték e hazát, koldusbotra jutnak és Amerikába vándorolnak...

Ugyan-ugyan! Maddig vakoskodunk még? Mikor nyílik meg már szemünk, hogy lássuk a valóságot, amit tele torokkal hirdetnek maguk a szabadkőművesek: vallásgyűlölet a lelkük, az életük és mindenük. Enélkül nem létezhetnek, mert ami jót tesznek, azt más is megteszi; az nem új dolog. Ami őket más humanisztikus célu egyesülettől megkülönbözteti, az a vallásgyűlölet.

Ezekből már világos, hogyan kerül a szabadkőművesség a Kongregációval szembe: a Kongregáció céljai és eszközei honlokegyenest állnak ellentétben a szabadkőművességgel.

A Kongregáció teljesen hit-erkölcsi alapon létesült vallásos egyesület.

Célja a katolikus vallás gyakorlása, a hit-igazságok tanulmányozása, azoknak védelme és terjesztése a boldogságos szent Szűz kiváló tisztelete mellett s oltalma alatt.

Eszközei: hiterkölcsei előadások, imádságok, ének, erénygyakorlat, jótékonyság, a szentségek használása, jó példaadás, jó szó mások megmentésére.

Ugyanis a Kongregáció meg van arról győződve, hogy az egyén és társadalom ideiglenes és örök jóléte két ingathatlan örökkévalóságon nyugszik: az öröktől fogva élő Istenen és a lélek siron tui örök életén.

Istenben bírnak a bennünk uralkodó és jólétünket biztosító szent törvények biztos alap-

ját. Lelkünk siron tui életében találjuk földi életünk bonyodalmanak megoldását.

Isten nélkül semminek sem tudjuk végokát adni; nem tudjuk, kik és mik vagyunk.

Isten nélkül azon törvényeknek, amelyekkel egyedül van biztosítva az egyén és társadalom jóléte. nincs biztos talaja. Ilyen törvény: a minden népben élő kiirtthatatlan vallásérzet, a szülők s elüljárók tiszteletét parancsoló törvény, az egyén biztonságát, becsületét, a tisztességet követelő törvény... Ugy-ugy, szabadkőműves uraim: az önök álmódott földi mennyországának is ezen törvények szentsége volna biztosítéka; de ezen törvények törvényhozó Isten nélkül csupán vak ösztönök az emberi szeszély és szenvedély játéklabdái: aki ilyen talajra építi a társadalom és egyén jólétét, nagyon is ingoványos talajra építi fel azt.

A lélek siron tui élete nélküli a földi élet bonyodalom megoldás nélkül, kérdés felelet nélkül. — Igen-igen, szabadkőműves uraim, maguk valótlanul mondanak, s állítják a világot, midőn azt mondják, hogy a földet boldog paradicsommá alkothatják át: nem szüntethetik meg a siralomvölgyi életet, nem törülhetnek le minden könnyet, nem gyógyíthatnak be minden sebet, nem oszlathatnak el minden bűt: a siralomnak völgye marad siralomvölgye, könnyezünk, aggódunk, üldöztetünk, szenvedünk, meghalunk: ő és nagyon sokszor nélkülözni fog az igaz és erényes és jobb módban fog élni a gonosz és erkölctelen.

Mondják csak annak a szegény férjnek, ki békével viseli beteg felesége és nagyszámu

a függetlenség jelszava által. Modern magyar politikát jelent ez. Talán kisebb a ragyogása ennek a politikának, de a fényes nemzeti világszemlélet a politikában sem az a ruhá, amelyben a mindennapi munkát elvégezni lehet, mert ez árta a munkának is, a ruhának is.

Az amerikai magyarok a függetlenségi pártért.

Az amerikai »Szabadság« című magyar lap most érkezett számában a következő hazafias felszólítást intézi az amerikai magyarsághoz:

Az amerikai magyarok üzenete a hazai választópolgárokhoz! Magyarország az általános képviselőválasztások küszöbén áll. A magyar nemzetnek a választás napján két kérdésre kell megfelelnie: Egy politikailag és gazdaságilag független ország független polgárai akarnak-e lenni? — vagy hazájukat továbbra is Ausztria elnyomott gyarmatává akarják sülyeszteni? Véreink, amerikai magyarok! E pillanatban nagy és történelmi feladat vár reánk! Az ezer sebből vérző magyar haza segélyért kiált hozzánk!! A küszöbön álló nagy országos harcban mi reánk is számít. Véreink, amerikai magyarok! Megmondjuk röviden, amire a haza nevében kérünk titeket. Irjátok meg, amit amerikai magyartanárok, hogy csakis teljesen független országnak lehetnek jólétben és szabad és megalégedett polgárai! Irjátok meg otthon élő véreiteknek egytől-egyig, hogy csakis a függetlenségi párt jelöltjeire adják szavazataikat! Eddig csak verejtékes munkátok megtakarított centjeit küldjétek haza: küldjétek most haza lelketek szent meggyőződését is! Íródjon meg egy millió levél; szálljon át a zúgó habok fölött egy millió magyar ember sóhaja és üzenete! Ne habozzatok egy pillanatra sem, mert az eredmény nem lehet kétes. A képviselőválasztások június elején lesznek. Addigra írja meg minden amerikai magyar az otthonlétüknek, hogy a függetlenségi párt jelöltjét támogassák, a függetlenségi párt jelöltjére szavazzanak. Ezt üzenik haza, ezt követelik otthon élő testvéreiktől az amerikai magyarok. Vesszenek az országrontók! Eljen a független Magyarország!

Tisza István Csófnán.

Gróf Tisza István az ugrai kerület munkapárti jelöltje ma tartja meg programbe-

családja óriási keresztjét, hogy ez az ő menyország, nem lesz hűségért semmi jutalma. Ő hogy fordul fel a becsületes férfszív.

Mondják annak a szegény becsületes könnyező árvának: nincs árva könnyeidnek odaát értéke; ez a te menyországod. És meglátják, hogy az árva könnyei ezerszer keserűbbek lesznek.

Mondják annak a becsületes munkásnak, ki izzadsággal keresi kenyerét: ez a te menyországod. Majd meglátják, hogy szitokba és átokba tör ki és elveszti lelke egyensúlyát.

Megcáfolhatatlan igazság az, hogy aki a jövő létét tagadja, az kimondja a halálítéletet az erény felett és felszabadítja a gátságot és pokollá változtatja a földet.

Ez alap gondolat a Kongregációban.

A Kongregáció Isten és haza nevében, a szabadkőművesség Isten és haza ellen.

Nem emberek állnak itt egymással szemben, hanem elvek. Pedig az elvek terén az igazság és az erény a babékoszoru.

Mig ezen elvek vívják bennünk óriási harcukat, addig az emberek — kikben azok harcolnak, buknak és diadalt aratnak.

Itt arat diadalt az erény és az erényben itt magasztosul föl a legfőbbesegben az emberi szív.

Bennünket nem riaszt el a szabadkőművesek ijesztgetése; nem az a nemtelen fegyver, amellyel ellenünk kivonultak. Vértanu őseink dicsősége, boldogsága édes megnyugvással tölti el szívünket, midőn hitünkért — az igazságért — erényért szenvednünk kell. — Sőt ebben

szédét Cséfnán a kerület legnagyobb községében. A programbeszéde nagyszabású előkészületeket tettek. Az érkező grótot 40 tagú lovas bandérium fogja fogadni a község határában, ahonnan a piacra mennek, ahol Székelyhidi Kálmán közjegyző fogadja a jelöltet.

Rednik Gábor programbeszéde.

Rednik Gábor a belényesi kerület munkapárti képviselőjelöltje tegnap délután nagy érdeklődés mellett tartotta meg programbeszédét Belényesben. A programbeszédén Rednik magának vallotta a munkapárt programját újat ép úgy nem mondott mint a többi munkapárti jelölt nem mondott. A programbeszéd a legnagyobb rendben folyt le. Este 200 terítékű bankett volt a jelölt tiszteletére.

Balogh Döme programbeszéde.

Balogh Döme, Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának tagja fellép az ugrai kerületben képviselőjelöltnek és pedig Kossuthpárti programmal. Különösen Nagyváradban vannak hívei. Balogh Döme programbeszédét holnap csütörtökön, Urnapján tartja meg Ugrián azután járja be a választókerület többi községeit.

Mi van eladó?

Jókai Mór hagyatéka.

Grósz Bella árusítja.

A Petőfi Társaság vasárnap, a felolvasó ülése után zárt ülést tartott, amelyen szóba került többek között az is, hogy Jókai özvegye eladja a nagy író hagyatékát: képeket, műtárgyakat, diszokleveleket, egész sereg ereklyét, amely részben Jókaira, részben Petőfire, részben pedig irodalmunk más jelességeire vonatkozik.

Ez a téma a zárt ülésen a társaság egyik újsütött tagjának jóvoltából került szóba, az új tag ugyanis nem tudta, hogy a Társaságnak régóta tudomása van Jókainé szándékáról és tisztára csak a Petőfi-Társaság anyagi erőilen-

nagy dicsőségünket látjuk, hogy mi lehetünk az első; mert tudjuk, hogy elérkezett a katolicizmus felébredésének hajnala és virradni fog, ha mindjárt vérünk piros színében is; ha nem bennünk virrad, akkor másé lesz a dicsőség.

Különben azzal se nagyon vigasztalják minket a szabadkőművesek, hogy sok vértanút juttathatnak az oltárra, és hogy legalább az egyház romjain és a katolikusok könyvével áztatott talajon kell majd az új katolicizmusnak Magyarországon felépülni. Mert hát a nemtelenség, rágalom, gyalázás, igazságtalanság fegyverének két éle van: nem csak azt sújtja, aki ellen használják, hanem még inkább azt, aki használja. Azután nem valami hatalmas kötelék ám az az alsóbb rangú érdek, amely őket össze fűzi. A jó részük utálja őket, de a kényszer tartja ott: ő hogy örülnek majd ezek, ha állásuk veszélyeztetése nélkül megszabadulhatnak a kötelékből. — Továbbá talán nincsen nagyon előnyükre, hogy az a nemzetbontó faj oly óriási számmal van képviselve közöttük. — Különben nem szükséges őket veszedelmükre figyelmeztetni, tudják ők azt jól.

Mi ismételtlen megköszönjük szíves figyelmüket, amit ránk pazaroltak. Arról meg lehetnek győződve, hogy minden újabb támadásuk csak lelkesülésünket növeli és számunkat szaporítja és máskor is szívesen egymás mellé állítjuk a szabadkőművesség és Kongregáció elveit, »ut contraria juxta se posita magis elucescant«.

(Végo.)

ségén mult, hogy a hagyatékot már eddig is magához nem váltotta:

Igy azonban most az a veszedelem fenyeget, hogy az egész hagyaték külföldre jut el és széjjel szóródik. Jókainé — állítólag — két-száz ezer koronát kíván a hagyatékért, és mivel ez erekléket ezen az áron sem a Petőfi-ház, sem a Nemzeti Múzeum, sem az állam meg nem vásárolja, azért az özvegy külföldi ajánlatokra hallgat s valószínűleg külföldi árusokkal köti meg a vásárt.

Kéry Gyula ezeket mondta ez ügyben:

— A Petőfi-Társaság ismeri Jókai hagyatékát és ismeri azoknak értékét is. Már több ízben fogalkoztunk azzal a kérdéssel, hogyan szerezhethők meg ezek az ereklyék, amelyeknek értékesebb része Jókaira vonatkozik és csak kisebb részében van köze Petőfihez. A megszerzésnek egyetlen módja volna az, ha a Petőfi Társaság iniciatíváját és megvénne a hagyatékot. A koalíciós kormány alatt próbálkoztunk is ezzel a tervvel, de a kudarcot vallottunk vele. Megjegyzem: azok a Petőfi relikviák kéziratok, egy életnagyságu Petőfi portré (Szamositói) és egész sereg litográfia, a francia forradalom vezetőinek képe, szimpla vasrámban, úgy, a hogyan valaha Petőfi szobáját ékesítették. Ha Jókainé nem ajándékozta oda a nemzetnek ezeket a tárgyakat, hanem vásárra viszi őket, senkinek se szabad őt ezért szigorúan megítélnie. Azért teszi, mert egyrészt el van keseredve, másrészt pedig anyagi gondokkal küzd. Jókai után tudniillik roppant kötelezettségek hárultak rá...

Az özvegy azt mondja, hogy ő már eddig száz ezer koronát kifizetett Jókai után! Bizonyosan úgy érti, hogy a sajátjából. Mert hát neki volt száz ezer koronája.

Volt, mindenki tudja. Szóval kiderül, hogy még rá is fizetett Jókaira a derék özvegy...

Szegény, százszor szegény öreg poeta, boldogtalan Jókai! Hát még a halála után is...

Hofrichter birái előtt.

Hétfőn reggel még félhivatalos kommuniké jelentette, hogy a bécsi helyőrségi törvényszék 27-én, pénteken kezdi meg Hofrichter Adolf főhadnagy pörének tárgyalását. És ugyanakkor, mikor ezt a jelentést kiadták, hétfőn reggel nyolc órakor a helyőrségi törvényszéken Kurz hadbíró-örnag elnöke alatt megkezdtek a tárgyalást. A hivatalos katonai személyeken kívül senki sem tudott erről; a bécsi rendőrség sem, amely pedig élénk részt vett a nyomozásban, Hofrichter családja sem, amely csak ma értesült a lapokból a tárgyalás megkezdéséről. A hadbíroság tagjai csak szombaton este kapták meg a parancsot, hogy hétfőn reggel jelenjenek meg a helyőrségi törvényszéken, ahol egy tárgyaláson fognak bíraskodni. Ők maguk sem tudták, hogy ez a Hofrichter-ügy tárgyalása lesz.

Este hat óra után végződött be a hétfői tárgyalás. Felolvasták azt a védelmi iratot, melyet Hofrichter cellájában készített, mely azonban a beismerő vallomás után tulajdonképpen értéktelen lett.

Tegnap reggel nyolc órakor ismét megjelentek a hadbíró tisztek a törvényszéki épületben. Néhány hírlapíró jár fel és alá a kapu előtt, de a tárgyalásra természetesen senkit sem engednek be.

Tegnap került felolvasásra Kunz hadbíró-századosnak, aki egy személyben vádló, védő és előadó is, a nyomozás eredményéről szóló jelentése.

E jelentés befejezése a következő

negy vádpontja:

Az első vádpont gyilkossággal vádolja Hofrichter Adolf főhadnagyot Mader Richard vezérkari kapitány megölése miatt.

A második vádpont tizenegy vezérkari

tiszt ellen elkövetett gyilkossági kísérlettel vádolja Hofrichtert.

A harmadik vádpont hivatalos hatalommal való visszaélésre csábitással vádolja Hofrichtert Tuttmann fogházorrel való összejátszása miatt.

Az utolsó vádpont okirathamisítással vádolja Hofrichtert, a mit marsruták hamisításával követett el.

A hadbírószág valószínűleg holnap, szerdán hozza meg az ítéletet. Lehetséges azonban, hogy az ítélet kibírdetése csak csütörtökön vagy a csütörtöki ünnep miatt pénteken fog megtörténni, még pedig nyitott ajtók és ablakok előtt.

A bíróság tagjai felerészben az első boszniai gyalogezred tisztikarából, felerészben a nagyváradi 37. gyalogezred tisztjei közül valók: két százados, két főhadnagy és két hadnagy. Az elnök: Vindlovics Sándor 24. gyalogezredbeli alezredes.

UJDONSÁGOK.

Elmaradt helyőrségi gyakorlat.

— Tisza Kálmán körútja. —

Nagyszabásu helyőrségi gyakorlatra készülnek már hetek óta a nagyváradi katonák. A nagy készülődésre pedig az szolgált alapul, hogy *See Franc* az új hadtestparancsnok szemlét tart a nagyváradi ezred felett s ebből az alkalomból a nagyváradi helyőrség helyőrségi gyakorlatot szándékozott tartani.

A katonaságnál már minden elő volt készítve a gyakorlatra és csak a mellék munkálatok hiányoztak. Grünzweig altábornagy már értesítette is az alispánt, hogy május 24-én hajnaltól kezdődőleg délig Kardó község határában tartják meg a helyőrségi gyakorlatot, még pedig éles tölényekkel, miért is kérte az alispánt, hogy a kellő óvintézkedéseket tegye meg s a területet megfelelően szigetelje el.

Az óvintézkedések foganatosítása helyett átiratott küldött a tábornoknak az alispán, a melyben értesíti, hogy május 24-én a kívánt helyet legkevésbé sem zárhatja el, mert az nap nagyszabásu körutat tart gróf Tisza Kálmán, aki utjába fogja ejteni Kardót is. Az alispán értesítésére természetesen lefújták az egész készülődést s így a helyőrségi gyakorlat egy kortes ut miatt elmaradt.

Tisza Kálmán gróf pedig zavartalanul folytatta utját Nagy Márton főszolgabíró kíséretében. Tisza Kálmán a tegnapi nap folyamán Kardón, Kis és Nagyürögden Lessen tartotta meg programbeszédét nagy érdeklődés mellett. A programbeszédet Popescu esperes tolmácsolta a román polgárok előtt.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjen.

* **A Szalárdi utcaiak kérelme.** A Bémer-tér és környéke már csatornázva van, de a város a csatornázásból kihagyta a már csatornával ellátott körzet közepéből Szalárdi utcát. Tegnapi a Szalárdi utca háztulajdonosai kérvényt adtak be a városhoz, amelyben kérik, hogy ezen különben is kis utcának, mely szennyvíz és csapadék víz csatornáját még ez év nyarán készíttesse el s ezáltal szüntesse meg az ottani állapotokat.

* **Ürnap-i istentisztelet.** *Fetser Antal* felsz. püspök, káptalani helynök Ürnapján a I. sz. székesegyházban tartandó ünnepélyes istentiszteletre a hatóságokat, hivatalokat meghívta. *Hlatky Endre* főispán átiratban értesítette a meghívásról Nagyvárad tisztikarát, hogy az ünnepélyes istentiszteleten jelenjenek meg.

* **A villamos felügyelő bizottság ülése.** Nagyvárad város villamos telep felügyelő bizottsága ma, szerdán, május hó 25-én délután 4 órakor a városházán ülést tart. Ez alkalommal fontos ügyek kerültek tárgyalásra.

* **Új postaügynökség.** Biharvármegye Siter községében Siter elnevezéssel 1910. évi június hó 1-én postai ügynökség lép életbe, mely bárhova szóló levélpósta küldemények, továbbá csak a belföldre, Ausztria, a megszállott tartományokba és Németországba szóló, 1000 korona értéket meg nem haladó pénz- és csomagküldemények felvételével, továbbításával, leadásával és utalvány, nem különben postatakarékpénztári ügyletek közvetítésével van megbízva. A postaügynökség kézbesítési köre Siter, Siter völgy községre és a közigazgatási szempontból Siter községhez tartozó Bingéta majorra és Haraszt puszta terjed ki.

* **Látogatók a tüdőbetegek szanatóriumában.** Illusztris vendégei voltak tegnap a nagyváradi tüdőbetegek szanatóriumának. A nemsokára csaknem teljesen újja alakuló szanatóriumban megjelentek *Hlatky Endre*, aki mint főispán, most látogatta meg először a szanatóriumot, *Siket Andor* titkára kíséretében, továbbá *Fetser Antal*, *Rimler Károly*, *Berkovits Ferenc dr.*, *Mezey Mihály*. A látogatókat *Gerő Sándor dr.* a szanatórium igazgatója fogadta és kalauzolta. A vendégek a látottak és tapasztaltak felett a legnagyobb elismerésüket nyilvánították.

* **A közigazgatási gyakoronokok sérelme.** A 60.000 korona államsegély felosztásával Nagyvárad város tanácsa egyes állások beosztásánál eltét a miniszter által leküldött táblázatból, de a közigazgatási gyakoronkokat teljesen figyelmen kívül hagyta. Pedig a miniszter rendelete világosan mondja, hogy a felosztásnál felveendőek mindazon tisztviselők, akik szabályrendelettel szervezett közigazgatási állást töltenek be s az 1909. évben tényleg alkalmazva voltak s fizetésük a fokozatban meállapított összeget nem érik el. Továbbá kijelenti a miniszter, hogy indokolt, miszerint mindazok, akik a szosabb értelemben vett közigazgatási szolgálatot teljesítenek, rekesztessenek ki az államsegélyből, A közigazgatási gyakoronkok állása szabályrendeletben van szervezve s a tisztikarba tartoznak, s teljesen közigazgatási teendőket végeznek. *Dr. Molnár Imre*, *Bige József*, *Nizsalovszky Sándor* közigazgatási gyakoronkok kérvényt adtak be a városhoz, amelyben szabályrendelet alapján a IX. osztályba soroztatásukat s részükre a megfelelő összeg megállapítását kérik.

* **Tolvaj cseléd.** *Friedmann Samu* ügynök feljelentést tett a rendőrségen *Focsaji Erzsébet* nevű cselédje ellen, mert az egy lila köves aranygyűrűt, egy kék kendőt és egy kötött ellopott azután pedig megszökött. A tolvaj cseléd szökése előtt *Friedmann Samu* től kicsalta cselédkönyvét azon ürügygel, hogy azt a rendőrséghez fel kell vinni. A rendőrség az eljárást folyamatba tette. *Pocsaji Erzsébet* személyleírása: 17 éves, alacsony termetű, hosszasan arcu, fekete haju, fekete szemű hajdon.

* **Elhunyt fiatal leány.** *Sebestyén Erzsébet*, élete 17-ik évében elhunyt. Temetése ma, május 25-én délután 4 órakor lesz a Városliget-utca 4. sz. hástól.

* **Fontos városi ügyek a szakbizottság előtt.** A szépművészeti és közlekedési szakbizottság tagjait tisztelettel felkérem, miszerint a városház bizottsági termében f. évi május 27-én délután 3 órakor tartandó ülésen megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1910 május hó 24. *Komlóssy József* biz. elnök. Tárgyak: 1 városi vasut nagypiac téri teheráru állomásnak tervei s ezzel kapcsolatban az áruaktárhoz tervezett új vágányok engedélyezése és az áruaktár területének kibővítése. 1. A Nilgesz féle szőlőhegyi terület telekfelosztási terve. 3. Aszfalt burkolati munkálatok átvétele.

* **Gyufagyár Nagyváradon.** A város közigazgatási körében jelentős mozgalom indult meg egy gyufagyár felállítására. Az alapítók élén *Ullmann Sándor* a *Kurländer* és *Ullmann* cég tulajdonosa, továbbá *Dr. Tóth Ferenc* ügyvéd és *Molnár Albert* exporteur állanak. E nagyszabásu iparvállalat, mely 500.000 korona tőkével indulna meg s 200—300 munkást foglalkoztatna Erdélyt és Délmagyarországot fogja ellátni gyufával s ezenkívül a Balkán államokba és Egyiptomba exportálná termékeit.

A gyár települ a alapítók egy a *Velencei* határban fekvő külterületet szemeltek ki s a lelepengedély kiadása iránti eljárás a mai napon már megindult.

* **Diósi Nusi panasza.** Ha egy primadonna gloriája átlag 10 évig szokott ragyogni, úgy Nagyvárad még ez alól a szabály alól is kivétel. Itt van például a legközelebbi példa a Diósi Nusi esete. Az elmúlt évben Nusi az isteni Nusi volt és ime a legutóbbi vendégszerplése alkalmával a közönség már nem a régi Nusit fogadta benne, hanem egy szezonvégi vendégszerplőt, akivel szemben oly hideg magatartást tanusított, hogy Nusinak egyszer s mindenkorra elment a kedve a nagyváradi közönségtől. Ez a fogadtatás volt a tulajdonképeni oka a Vig özvegyben való fellépésé elmaradásának. A hideg fogadtatás fájt Nusinak is ha ezt nem is mutatta nyíltan, titokban bizalmasan bizony panaszra fakadt.

— Nem szeretem a nagyváradi közönséget, az elmúlt évben hogy rajongott értem és most üres ház előtt kellett játszanom. Ez nekem rosszul esik.

Ugy látszik a nagyváradi közönség véleménye még az osztályorsjáték esélyeinél is bizonytalanabb.

* **Eltűnt fiu.** *Andrási Miksáné* jelentést tett a rendőrségen, hogy *István* nevű fia f. hó 15-én reggel sétálni ment s azóta nyoma veszett. Személyleírása: 15 éves; alacsony termetű, hosszasan arcu, barna haju, sárgás szemű, cipész inas, aki eltávózása alkalmával barna puha kalapot, barna ruhát és fekete fűzős cipőt viselt.

* **Lopás.** *Mannhardt Bernát* tetten érte *Petrucz Tótyert*, amidőn udvaráról 4 hasáb tűzifát ellopott. A rendőrség az eljárást folyamatba tette.

* **Nevetni muszáj.** Ma este egy nagyszabásu tréfás előadás keretében fog lezajlani a *Schmidt* cirkuszban a közkedvelt zenebohóc, *Charlesnek* jutalomjátéka. Ez a kedvelt artista oly kellemes derült estéket szerzett a cirkusz látogató közönségének, hogy a mai esti jutalomjátéka alkalmával bizonyára szeretettel pártfogolni fogja városunk közönsége *Charles* a zenebohócot tömeges látogatással.

* **Az a csóva.** A római császárság idejében a nép azt kiáltotta, hogy „panem et circences.” Kenyeret és cirkuszt, tehát a kenyér mellett láttnivalót is! Nos, a XX. században ez a felkiáltás még mindig aktuális, legalább az utolsó kifejezésben. De ezzel ki is lehetnének elégitve a tömegek, mert hiszen van cirkusz, hanem most egy újfajta vágy lép előtérbe, az üstökös. Hát hiszen tegnapelőtt este és tegnap megjelent Halley. Csakhogy igen szerényen. A csóvája nem látszik. Hasztalan magyarázzák tudós emberek, hogy ez az üstökös, a nép nem hisz benne, mert nem lát csóvát. Már pedig szerinte üstökös csóva nélkül olyan, mint pl. dísnótor kolbász nélkül. Pedig igenis, jól látható most már az üstökös és a további napokban még jobban a délnyugati égboltozaton. Néhány nap múlva már teljes pompájában fog ragyogni az üstökös csóvával együtt.

* **Nagy ékszerlopás.** A temesvári rendőrség köröző levélben értesítette a nagyváradai rendőrséget, hogy a minap Bubsic László temesvári lakos lakásában ismeretlen tettesek betörték s onnan az egyik zárt szekrény feltörése után 530 korona készpénzt, egy 300 korona értékű briliáns gyűrűt (két briliáns, egy zafir és egy rubin kövel, a gyűrűben 1887 február 12 van bevésve) és egy kis briliáns gyűrűt egy kövel 100 korona értékben elvittek. Elvittek még egy bros tűt, egy nagy, hat kicsi briliáns kövel, 1600 korona értékben továbbá egy ktfűrészelt angyalos ezüst forintot és egy ezüst tűt szerezsen fejfel. A rendőrség a megkeresés folytán a nyomozást folyamatba tette.

* **Körözött diákok.** A rendőrség Munkácsról távirati értesítést kapott, mely szerint Makovicki és Holovics nevű diákok Nagyváradra szöktek s valószínűleg öngyilkosságot szándékoznak elkövetni. — A rendőrség a szökött diákok kézrekerítése céljából a szükség-s intézkedéseket megtette, azonban ezideig őket kézrekeríteni nem sikerült.

x **A Lloyd kávéház** modernül berendezett helyiségében május hó 24, 25, 26, és 27-én a következő igen érdekes mozgólénykép ujdonságok lesznek bemutatva: 1. Tetemre hívás. 2. Husvét Bretagnében. 3. Jancsi megmérgezte magát. 4. Elcsereált csomag. 5. Felebaráti szeretet. 6. Mezőgazdaság Daniában. 7. Tropicus éghajlat. Belépti díj nincs. Kezdete este 9 órakor. Kötöny italokról és ételekről gondoskodva van. A n. é. közönség szives pártfogását kéri *Hartstein és Örley* kávéház tulajdonosok. 39

x *Finom uri fehérnemű és minden uri divat és kalap ujdonság megérkezett*

Róth M. utóda cégnél.

Bémer-tér.

Eredeti angol férfi cipők. 150

* **Borsalino,** Pichler és angol *kalap* tavaszi ujdonságok **REICHARD ÁRUHÁZABA** megérkeztek, hol legelegásabb budapesti és *amerikai cipők* kaphatók. 46

x **Olvassa el kérem!** Ha érdeklí, hogy lakásában miért érhet el takarítást villamos áramfogyasztással. On égethet már 16 gyertyafényű Wolframéggöt és ami a régiekkel szemben óránként kb. 3 fillért takarít meg, tehát nem szükséges, aki *nem akar* nagy világítást, hogy 32-es vagy 50 gyertyafényű égőket alkalmazzon és ami a fő nálam, ezen *Wolfram* égő 2 K 40 fill. Stern villamos felszerelési vállalata Bémer-tér 2. Telefon 556. Szívesen szolgálok felvilágosítással. 44

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Szerda: Luxemburg grófja.
Csütörtök: D. u.: Heidelbergi diákélet; este: Csókon szerzett völegény.
Péntek: Billincsek.
Szombat: Billincsek.
Vasárnap: D. u.: Cigánybáró; este: A vén bakancsos és fia a huszár.
Hétfő: Billincsek.

Batizfalvi Elza vendégszereplése.

A bájos kis szőke primadonna *Batizfalvi Elza* tegnap kezdte meg vendégszerepléseit a Tilos a csókban. Az első fellépésből már megállapítható, hogy Batizfalvi Elza művészete sem változott, a közönség lelkesedése sem és tavalyi tüntesések, tapsok, kihívások mintha csak félbe sem szakadtak volna: ott folytatta a közönség L. Batizfalvi Elza »urasszony« iránt az ünneplést, ahol Batizfalvi »kisasszony« szemben elhagyta. Bizony-bizony alig hinné az ember ezt a kis címváltozást...

Batizfalvi Elza sikere teljes volt tegnapi fellépésével. Kedves, pajkos játéka, ügyes úneke, bájos megjelenése mindentben a tavalyi maradt...

Tapsokban, kihívásokban, szebbnél-szebb virágban volt része bőven s a vendégszereplés sikere előre is biztosítottak látszik.

A színház-szerződés megállapítása.

Nagyvárad város színügyi bizottsága tegnap délután tartott ülésében állapította meg az 1911. év szeptembertől további három évre Erdélyi Miklóssal kötendő szerződést. Lényegesebb kikötései a szerződésnek, hogy a teljes színház július 1-től augusztus 15-ig szünet nélkül köteles a nyári szinkörben játszani s ettől eltérni csak a színügyi bizottság külön engedélyével szabad, de akkor is csak a szinköri helyárrakkal tarthatók az előadások a Szilgigeti színházban. A társulat névsorát szeptember 1-től köteles a színházigazgató bemutatni, de a zenekarra nézve mindig július 1-ig tesz jelentést s a színügyi bizottság 8 nap alatt nyilatkozik, hogy polgári vagy katonazenekar legyen. A tüzoltó főparancsnok részére, az igazgató beleegyezésével egy körszék helyet kötött még ki a bizottság. A színházigazgató kaucióját az eddigi 6000 koronáról 8000 koronára emelték fel. — A béletárak felemelésének kérdését egy közelebbi ülésen tárgyalják. Az ülésen dr. Hoványi Géza elnöklete alatt Mezey Mihály, Stark Gyula, dr. Pácz Sándor, Békay Lajos, Harmathy Károly, Miskolczy Barna, dr. Kurländer Ede, Grácz Lajos tüzoltó parancsnok, Juricskay Barna jegyző és Erdélyi Miklós színházigazgató voltak jelen.

Csókon szerzett völegény. Holnap este L. Batizfalvi Elza legsikerültebb alakítását mutatja be a Csókon szerzett völegényben. Páratlanul pompás szubrett szerepet nyújt ez a szép zenéjű operett, egészen a Batizfalvi Elza temperamentumához és egyéniségéhez illő.

Luxemburg grófja. Ma este zajlik le a második Batizfalvi-vendége. Keitős érdekességet ígér a Luxemburg grófja mai előadása, mert L. Batizfalvi Elza Juliette-jén kívül Barics Gyula operett-bonvivant, a vidék egyik legkiválóbb bariton énekes is vendég szerepel, még pedig a címszerepben. Előre láthatóan ő lesz a jövő évi társulat egyik operetti-szárja.

Heidelbergi diákélet. Holnap délután Meler Forster megkapó és ragényes színműve, a Heidelbergi diákélet kerül előadásra.

TANÜGY.

Évzáró vizsgálatok az állami iskolákban. A nagyváradai állami elemi iskolák gondnoksága tegnap délután ülést tartott, *Mezey Mihály* elnöklete alatt. Az ülésen megállapították a most folyó tanév záróvizsgálatait. Eszerint a nagyváradai állami elemi iskolákban június hó 2., 3., 4., 6. és 7. napjain lesznek az évzáró vizsgálatok, míg június 8-án, a körönázás évfordulóján, záróünnepély lesz az állami elemi iskolákban. A vizsgálatot vezető elnökökről a főgondnok fog intézkedni. A beíratásokat a jövő tanévre szeptember hó 1—3 napjaira tűzték ki.

A harmadik egyetem. Kassáról jelentik: A harmadik egyetemért Kassa is versenybe szállott. A kassai egyetem nagybizottsága vasárnap Takács Menyhért dr. jászóvári prépost elnöklésével közgyűlést tartott melyen beszámoltak a mozgalom eddigi eredményéről és a változott politikai viszonyok között követendő további eljárások módjairól. Beszédében az elnöklő prépost rámutatott, hogy tíz éve mult, hogy a kassai egyetem című történeti emlékkönyveket kiadták és országos mozgalma indítottak a nagy kulturális kérdés kedvező megoldása érdekében. Az országos politikai helyzete azonban, sajnos, nem kedvezett a kassai egyetem ügyének. Tíz év óta már az ötödik kormány küzd a politikai élet hullámaival és a sok jóakarattal dacára egy kuluszminiszterüknek sem volt ideje és pénze arra, hogy a nemzeti kulturánkat erősen megalapozza és az óhajtott módon kiépítse. *Wlassics Gyula* a jogi oktatás reformja után kívánt az egyetem decentralizációjával foglalkozni. *Berzeviczy* már két vidéki egyetemre gondolt négy-négy fakultások eszméjét. *Zichy János* a kulturprogramját még nem ismerjük, de bizva egyéni kvalitásaiban azzal a reménnyel vagyunk eltelve, hogy ez már teljesen megérett és a jogi oktatás szempontjából is elődázhatatlan kulturkérdést ő fogja sikeresen megoldani. A nagybizottság beható vita után elhatározta, hogy feliratban fordul *Zichy János* gróf kultuszminiszterhez és felkéri, hogy már az 1911. évi költségvetés keretében tegyen lépéseket a kassai egyetem felállítására érdekében.

Igazságszolgáltatás.

Bosszuálló testvér. (*Esküdtszéki tárgyalás.*) Érdekes esküdtszéki tárgyalás folyik most a törvényszéken. A vádlott *Ács Gábor* kötegyáni fiatal parasztlegény, ezzel van vádolva, hogy szándékosan megölte sógorát, *Ladányi Imrét*. Az eset f. évi január 25-én történt. *Ladányi Imre* ugyanis e napon megverte feleségét, mire *Ács Gábor* testvérenjének segítségére sietett s hevesen megdorgálta sógorát. *Ladányi Imre* erre késsel támadt a dorgáló testvér ellen, aki erre, hogy magát megvédje, egy fejszével fejbe vágta *Ladányi Imrét*. Az ütés folytán *Ladányi Imre* 4 nap múlva meghalt. A vádlott a tárgyaláson, mely hétfőn kezdődött, beismerte tettét, de erős felindulásával mentette magát. A kihallgatott tanúk azt igazolták, hogy *Ladányi Imre* rossz igazságú ember volt és gyakran ok nélkül megverte a feleségét. Az ügyész vádbeszédében, mely tegnap volt, fentartotta a vádat, mely szerint *Ács Gábor* szándékosan ölte meg sógorát. *Rádl Ödön* védő ezzel szemben hatalmas beszédben bizonyította be védencének erős felindultságát. Az esküdtek ma fognak határozni.

Gyilkos gőzmalom. Csökmő községben négy parasztgazdának van egy kisebbszerű gőzmalma, amely azonban igen kezdetlegesen van felszerelve, így például egyik géptengelye egészen szabadon áll ki a faiból, semmitől

védőkkel ellátva nincsen s minden percben szerencsétlenségnek az okozója lehet. Ez a géptengel elkapta és valósággal összezúzta a mult év június havában Balku Lajos odavaló parasztagda 3 éves kis fiát, aki nyomban meg is halt. A dolog úgy történt, hogy Balku Lajos öretni ment a malomba és magával vitte a szekéren három gyermekét is. Ezek közül a legkisebbik, míg atyja a malomban bent volt elfoglalva, odament a kiálló géptengelyhez és gyors forgását nézegette. A következő pillanatban azonban a tengely elkapta és valósággal a felismerhetetlenségig összezúzta a kis fiút. A kir. ügyészség ezért gondatlanság címén vádat emelt a gőzmalom tulajdonosai, névszerint F. Szabó Imre, Tóth Ferenc, Tóth István és Fóniás csökmői lakosok ellen. A főtárgyalás tegnap volt. Korn Alajos elnökielte alatt Dr. Kármán Elemér kir. ügyész a gondatlanság tényálladékát abban látta kimerülni, hogy a malom tulajdonosai elmulasztották a tengely köré védőtokot alkalmazni. Ezzel szemben dr. Medvigy Gábor védő azt bizonyította, hogy az atyát is terheli gondatlanság, mert egy 3 éves gyereket nem szabad teljesen nélkülül otthagyni. A törvényszék a vádatokat 50-50 korona pénzbüntetésre ítélte.

MULATSÁG.

Juniális a Püspök-fürdőben A nagyváradi urti társadalom aranyifjúága fényesen igérkező juniális rendezés június 4-én a Püspök-fürdőben. Hogy a juniális minden tekintetben elsőrendű lesz, azt a rendező-bizottsági tagok alábbi névsora mindennél ékeszőlőbben igazolja:

Baynag György, Balogh László, Bige Géza, Bige Gyula, Bige József, Bodnár Gyula, Böhm Ferenc, Böszörményi A. h. hgy., dr. Böszörményi Béla, Böszörményi László, Bunyitai Jenő, Csapó Márton hgy. Csapó Pál, Cosma Tibor, Fekete József, dr. Fényes Ödön, dr. Ficzek Emil, Fráter Kálmán, Géher Antal, Géher Géza, Heringh Sándor, dr. Illés István, dr. Jurka Salvator, dr. Kaczián Kálmán, Kamenszky Árpád, Kappel György t. hgy., Kernács Ferenc, Kovács Bandi, dr. Krüger Jenő, Lehoczky Brunó, Leszkay István, Losonczy Béla t. hgy., dr. Medvigy Mihály, Mező Sándor, Miskolczy Hugó, Mihalik Ferenc, Müller Ferenc t. hgy., dr. Morvay Zsigmond, Nyusztay Béla, Payer Kálmán, Pathó Sándor, Pintér István t. hgy., Ravaszdy György hgy., Reke Kálmán, dr. Rgó Loránt, Schröder Imre t. hgy., Siket András, Surányi Sándor, dr. Szokoly Tamás, Sztaniszlavszky Ervin, dr. Török István, Varró Sándor, Vass Árpád. Véghelyi Gyula cs. hdp., Zechentmayer k. hadnagy.

TÁVIRATOK.

A király boszniai utja.

Budapest, május 24. Az uralkodó boszniai utjának programja most már végleg meg van állapítva. Az uralkodó e szerint szombat reggel 6 óra 40 perckor indul el külön udvari vonaton a keleti pályaudvarról. Szarajevóban 3 és Mostárban 1 udvari ebéd lesz. A főudvarmester már ma elutazik Szarajevóba, hogy az előkészületeket megtegye.

Zichy János Kolozsváron.

Kolozsvár, május 24. Zichy János gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter ma reggel ide érkezett, hogy Bartha József subcuspicus régis avatásán a királyt képviselje. A miniszter kíséretében Gopsta János miniszteri osztálytanácsos is ideérkezett.

Persza-török viszály.

Urmia, május 23. Salmából hire érkezik, hogy a kurdok ujabban ismét több helyen megrohanták a lakosságot. E jelentések szerint a törökök a Salmas kerület nyugóli részében két községet megszállottak.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, május 24.

A gabonátőzsde.

	50 kilogramonként.
Buza májusra — — —	11.40
Buza októberre — — —	9.90
Rozs októberre — — —	7.69
Zab októberre — — —	6.62
Tengeri májusra — — —	5.52
Tengeri júliusra — — —	5.54

Irányzat: Szilárd.

Értékdőzsde.

Magyar hitel — — —	831.75
Oszták hitel — — —	662.—
4%-os koronajáradék — — —	92.15
Államvasut — — —	754.25
Jelzálogbank — — —	486.—
Leszámitoló bank — — —	568.50
Hazai Bank — — —	297.—
Kereskedelmi részv. — — —	760.—
Rimamurányi — — —	673.50
Salgótarjáni — — —	645.—
Közuti vasut — — —	716.50
Városi villamos — — —	389.—
Adria — — —	465.—

Irányzat: Cserdes.

NYILTÉR.

A tüdővész ellen védekező egyesület közgyűlése.

A tüdővész ellen védekező egyesület folyó évi **május hó 30-án d. u. 5 órakor** a városháza bizottsági termében tartja

rendes évi közgyűlését,

melyre az egyesület tisztviselőit, bizottsági és rendes tagjait, valamint minden érdeklődőt ez uton hív meg az

260

egyesület igazgatósága.

A ki orgonabokor alatt akar álmodozni,

az legyen óvatos! A szép tavaszi este veszedelmes is lehet és sok betegégnék az a meghülés a forrása, a melyet ilyenkor szerez az ember. De meg van véde a meghüléstől, a ki a valódi szódai ásványpasztillát használja. Olyan kényelmes a használása s a hatása oly biztos és tökéletes, hogy nemcsak a bajban segít, hanem bármely évszakban kitűnő szolgálatot tesz mint a meghülésből támadható betegségek elhárító szere. Fay valódi szódai pasztillája dobozonként 1 korona 25 fillérbe kerül.

Főképviselet Magyarország és Ausztria részére: W. Th. Guntzer, cs. és k. udv. szállító, Wien, IV/1 Grosse Neugasse 17.

Nagyváradi Kozmetikai Gyógyintézet

Fogorvosi és gyógyfogtechnikai

ambulatorium

RAKÓCZY-UT 5. SZ. — Telefon 752.

Orvostudományi alapon való kezelése az ember külsejével. Arc és szépség ápolás. Pattanásos, szemölcsös, szeplős, májfoltos stb. arcoknak gyógyítása s ezen szépséghibák elmulasztása. Az elcsufító arcszőrök gyökeres eltávolítása. Hajhullás kezelése. Villamos vibrációs arc és fej-massage, villamos kékfény. Röntgen-és paraffin kezelése. Az intézet a legmodernebb gépekkel van felszerelve.

Fájós fogak gyógyítása,

fájdalom nélküli foghuzások, porcellán-, arany- stb. plombák, csapos fogak, arany fogkoronák, lemeznélküli singfogsorok stb.

Rendelés 9—5-ig.

Az összes kitűnő hatású, de ártalmatlan kozmetikus gyógyszerek az intézetben beszerezhetők. Diskrét postai szállítás útján is.

Dr. Halász Andor.

170

REGÉNYCSARNOK.

R ó z s i k a.

Irta: White-Mellville G. J.

— Angolból. —

(Folytatás.) 46

D'Artois grófot kétszer, háromszor megsérthette volna egy héten s tán meg is tette ezt; de ezen kicsapongó ifjú herceg benyomásai, az ő korában nagyon is mulékonyak, s érzelmei a játék mély szenvedélyébe teljesen elfojtva voltak.

Ujjával görcsösen fogá a zsebében levő aranyat, játéktátra készen, s szemével majd elnyelte a még fel nem vágott káryákat: e pillanatban gondolata s kívánsága nem is irányult másra, mint az osztók feirázó kiáltására és a játék kábitó esélyeire.

— Nem tehettem! — mormogá. — Nem merem azt kockáztatni. A bankban készpénznek kell lenni és én két roz osztás után kifogyhatnék pénzből. Nos, uraim — téve hozzá lentebb hangon, egész északán át itt fogunk e állni, egymás arcába bámélva a kártyasztal fölött? Hol van Fitzgerald?

De Fitzgerald egyik zugban az udvari hölgyek egyikével — tán a legszebbikével valamennyi közt — volt elfoglalva, vígan szerelmeskedve, nemzete szokása szerint s fiatálul beszélve, erős idegen kiejtéssel, mint egy írlandihoz illő.

(Folyt. köv.)

Dr. VUOSKIOS GYULA.

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R.-T.

könyv és hirlapkiadó vállalat

NAGYVÁRAD, SZILÁGYI DEZSŐ-UTCZA 5. SZ.

A legmodernebb betűkkel és diszitő anyagokkal ujjonnan berendezve.

Mindennemü hivatalos, üzleti és egyéb nyomtatványok a legjutányosabb árak mellett, izléses kivitelben
≡ készítettnek. ≡

Latin szert. és g. kath. egyházmegyei nyomtatványok állandóan raktáron.

A „TISZÁNTUL”
politikai napilap kiadóhivatala.

Alapítottott:
1894.

Hirdetések a legjutányosabb árak mellett
a „Tiszántul“-ban közöltetnek.

Alapítottott:
1894.

Kertmegnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy folyó hó

14-én szombaton este

a NEMZETI SZÁLLODA árnyas kert-helyiségét

ünnepélyesen megnyitottam

egy elsőrendű cigányzenekar közreműködésével. Minden este változatos műsoru mozgófénykép előadás. Egyben felhívom a l. közönség figyelmét tisztán kezelt saját termésű boraimra és kitűnő magyar konyháimra.

Társas ebédek és vacsorák a legfigyelmesebb kiszolgálás mellett polgári árakban. Abonensek étlap szerint előnyösen megállapított árban lesznek kiszolgálva.

A n. é. közönség szíves pártfogását kéri
kiváló tisztelettel

KECSKEMÉTHY ISTVÁN,

vendéglős, a Nemzeti szálloda, étterem és kávéház
48 bérletje.

POLOSKÁT

és azok petéit

egyedül a szabadalmazott **Mattenie** gázfejlesztő módszer alapján lehet teljesen és alaposan kirtani, melyért 1 évi felelősséget vállalok, meghívásra **azonnal** bárhol személyesen megjelenelek.

MATTENIE szab. gázfejlesztő és féregmentési vállalat Zöldfa-utca 9. l. e.

Hirdetések felvételnek e lap kiadóhivatalában.

Uj mehanikai és gépjavitó műhely.

Tisztelettel tudatom, hogy a mai kor igényeinek megfelelő gépjavitóműhelyt nyitottam. Elvállalok minden rendszerű irógépek, kerékpárok, varrógépek olcsó és pontos javítását jótállás mellett, továbbá villamos háziesszengők, telefon és villámhárítók, stabil gőzgépek, gazdasági és minden más gyári gépek javítását és szerelését, vas és érez eszterga munkákat. Locomobil henger furásokat és új dugattyukat és gyűrűket. Gőzkazánok bealaztatását legujabb rendszer szerint és kőszénbánya kutatásnál talaj próbafurásokat saját szárazrendszerű furószerszereztemet. Kiváló tisztelettel

Lollok Gyula,

32 mehanikus és géplakatos.

BEÜTHY ÖDÖN és ARANY JÁNOS-U. sarok.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Villamos és légszesz felszerelési vállalat

Benedek Ferencz

Sas passage.

Telefon 946.

Raktáron tart villamos és légszesz felszerelési alkatrészeket. **Olcsó fény** társulat kizárólagos képviselője. Elvállalok karban tartásokat légszesz villany házi csengőket és telefonokat. Költségvetésekkel díjmentesen szolgállok. Telefon hívásokra személyesen megjelenelek.

Kiváló tisztelettel

14

Benedek Ferencz

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás **Wolfram** lámpa **darabja 3.60 kor.** 100 gyertyás **5 kor. 50 fill.**

5 a izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Ennek emiatt **izzólámpa különlegességek,** fényképezési lámpák, **gyancsak legolcsóbb** **szórólámpák.**

Csillárok,

évlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön e célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1/2 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítás

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, évlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

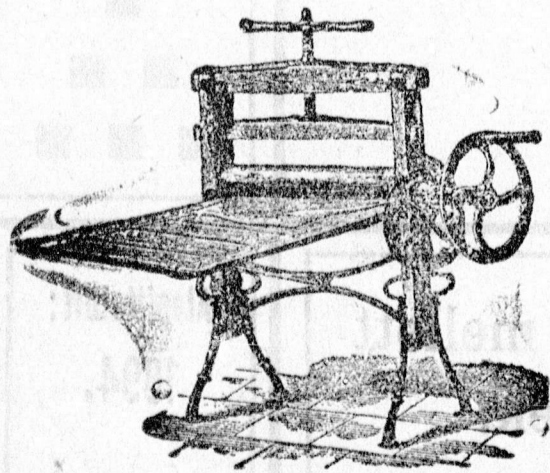
Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése
NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut.

Kézi Lajtásu „Jégkészítő-gép“ állandó működésben. Megtekinthető az üzletben.

Jégszekrények legujabb szerkezettel.

FAGYLALT-GÉPEK.

Kerti vasbutorok.

GUMMI CSÖVEK.

John-féle mosó- mángorló- és

facsaró-gépek.

Árjegyzék kívánatra ingyen

és bérmentve.

